

Βρυξέλλες, 24.5.2017
C(2017) 3715 final

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 24.5.2017

σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 714/2009 και το άρθρο 10 παράγραφος 6 και το άρθρο 11 παράγραφος 6 της οδηγίας 2009/72/ΕΚ - Ελλάδα - Πιστοποίηση του ΑΔΜΗΕ Α.Ε.

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 24.5.2017

σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 714/2009 και το άρθρο 10 παράγραφος 6 και το άρθρο 11 παράγραφος 6 της οδηγίας 2009/72/ΕΚ - Ελλάδα - Πιστοποίηση του ΑΔΜΗΕ Α.Ε.

I. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Στις 31 Μαρτίου 2017, η Επιτροπή έλαβε κοινοποίηση από την ελληνική Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (στο εξής «ΡΑΕ») σχετικά με σχέδιο απόφασης για την πιστοποίηση του «Ανεξάρτητου Διαχειριστή Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας» (στο εξής «ο ΑΔΜΗΕ») ως διαχειριστή συστήματος μεταφοράς (στο εξής «ΔΣΜ») ηλεκτρικής ενέργειας.

Σύμφωνα με τα άρθρα 10 και 11 της οδηγίας 2009/72/ΕΚ¹ (στο εξής «οδηγία περί ηλεκτρικής ενέργειας») και το άρθρο 3 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 714/2009² (στο εξής «κανονισμός περί ηλεκτρικής ενέργειας»), η Επιτροπή οφείλει να εξετάσει το κοινοποιημένο σχέδιο απόφασης και να διατυπώσει γνώμη στην αρμόδια εθνική ρυθμιστική αρχή ως προς τη συμβατότητα με το άρθρο 10 παράγραφος 2 ή με το άρθρο 11 και με το άρθρο 9 της οδηγίας 2009/72/ΕΚ.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

Ο ΑΔΜΗΕ είναι ο μόνος διαχειριστής συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα και είναι αρμόδιος για ολόκληρο το σύστημα μεταφοράς υψηλής τάσης. Ο ΑΔΜΗΕ ιδρύθηκε τον Φεβρουάριο του 2012, έπειτα από τη μεταφορά της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας στην ελληνική νομοθεσία (νόμος 4001/2011).

Ο ΑΔΜΗΕ ανήκει κατά 100 % στη ΔΕΗ, την πρώην κατεστημένη εταιρεία ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία δραστηριοποιείται στον τομέα της παραγωγής και της προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας, και της οποίας την πλειοψηφία των μετοχών κατέχει η Ελληνική Δημοκρατία.

Ο ΑΔΜΗΕ έχει πιστοποιηθεί με απόφαση της ΡΑΕ (962Α/2012) της 5ης Δεκεμβρίου 2012³ ως προς τη συμμόρφωση προς το πρότυπο του ανεξάρτητου διαχειριστή μεταφοράς (στο εξής «ΑΔΜ»), το οποίο αναφέρεται στο άρθρο 9 παράγραφος 8 στοιχείο β) της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας και έχει μεταφερθεί αναλόγως στον νόμο 4001/2011.

Πρόσφατα, ο ΑΔΜΗΕ υπέβαλε αίτηση για πιστοποίηση σύμφωνα με το πρότυπο του ιδιοκτησιακού διαχωρισμού, που αναφέρεται στο άρθρο 9 παράγραφος 1 της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας. Μάλιστα, προς εκπλήρωση δέσμευσης που περιλαμβάνεται στο τρίτο

¹ Οδηγία 2009/72/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και για την κατάργηση της οδηγίας 2003/54/ΕΚ, ΕΕ L 211 της 14.8.2009, σ. 55.

² Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 714/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους όρους πρόσβασης στο δίκτυο για τις διασυνοριακές ανταλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1228/2003, ΕΕ L 211 της 14.8.2009, σ. 15.

³ Απόφαση ΡΑΕ αριθ. 962Α/2012 της 5ης Δεκεμβρίου 2012 (βλ. προκαταρκτική απόφαση ΡΑΕ αριθ. 672/2012 της 26ης Ιουλίου 2012: <http://bit.ly/2nTUyF4>). Βλ. επίσης τη γνώμη της Επιτροπής, της 9ης Οκτωβρίου 2012, σχετικά με το σχέδιο πιστοποίησης, C(2012)7068: https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/2012_037_gr_el.pdf.

Μνημόνιο Συνεννόησης⁴, της 19ης Αυγούστου 2015, στο πλαίσιο του προγράμματος παροχής δημοσιονομικής βοήθειας στην Ελλάδα, ο ελληνικός νόμος 4389/2016 προβλέπει τον πλήρη ιδιοκτησιακό διαχωρισμό του ΑΔΜΗΕ από τη ΔΕΗ. Πιο συγκεκριμένα, ο νόμος 4389/2016, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο 4393/2016, προβλέπει την ακόλουθη ιδιοκτησιακή δομή για τον ΑΔΜΗΕ:

- α) ποσοστό 51 % των μετοχών του ΑΔΜΗΕ μεταβιβάζεται σε εταιρεία συμμετοχών, την Ανώνυμη Εταιρεία Ενεργειακών Συμμετοχών (στο εξής «Ενεργειακή Συμμετοχών»), η οποία θα συσταθεί από τη ΔΕΗ και, με τη σειρά της, θα μεταβιβάσει όλες τις μετοχές στους μετόχους της (εκχώρηση).
- β) ποσοστό 20 % – 24 % των μετοχών του ΑΔΜΗΕ θα εξαγοραστεί από στρατηγικό επενδυτή μέσω διεθνούς δημόσιου διαγωνισμού.
- γ) ποσοστό 25 % – 29 % των μετοχών του ΑΔΜΗΕ μεταβιβάζεται σε εταιρεία συμμετοχών με την επωνυμία «Δημόσια Εταιρεία Συμμετοχών ΑΔΜΗΕ Ανώνυμη Εταιρεία, ΔΕΣ ΑΔΜΗΕ ΑΕ» (στο εξής «ΔΕΣ ΑΔΜΗΕ») η οποία συστήνεται από την Ελληνική Δημοκρατία και διαθέτει μοναδικό και μη μεταβιβάσιμο μερίδιο.

Αναφορικά με το σημείο β), η Γενική Συνέλευση της ΔΕΗ ενέκρινε στις 24 Νοεμβρίου 2016 την εξαγορά ποσοστού 24 % του μεριδίου της ΔΕΗ στον ΑΔΜΗΕ από την State Grid International Development Ltd (στο εξής «SGID»). Η SGID όρισε εταιρεία εξαγοράς ειδικού σκοπού με στόχο τη συναλλαγή, τη State Grid Europe Limited (στο εξής «SGEL»), η οποία είναι εξ ολοκλήρου θυγατρική της SGID. Η SGID, με τη σειρά της, είναι εξ ολοκλήρου θυγατρική της εταιρείας State Grid International Development Co, Ltd (στο εξής «SGID Beijing»), η οποία είναι 100 % θυγατρική της εταιρείας State Grid Corporation of China (στο εξής «SGCC») που ελέγχεται σε ποσοστό 100 % από τη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας (Επιτροπή Εποπτείας και Διαχείρισης της Κρατικής Περιουσίας του Κρατικού Συμβουλίου).

Σύμφωνα με το άρθρο 142 παράγραφος 2 του νόμου 4389/2016, η άμεση ή έμμεση συμμετοχή της Ελληνικής Δημοκρατίας (ή οποιωνδήποτε άλλων νομικών προσώπων στα οποία η Ελληνική Δημοκρατία συμμετέχει κατά πλειοψηφία ή τα οποία ελέγχει άμεσα ή έμμεσα) στο μετοχικό κεφάλαιο του ΑΔΜΗΕ δεν είναι δυνατό να υπολείπεται του 51 %. Ως εκ τούτου, η ΡΑΕ επισημαίνει ότι η Ελληνική Δημοκρατία ασκεί έλεγχο επί του ΑΔΜΗΕ υπό την έννοια του άρθρου 9 της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας. Η ΡΑΕ υπογραμμίζει ότι ο ΑΔΜΗΕ θα γνωστοποιεί οποιαδήποτε μεταβολή τόσο στη μετοχική σύνθεσή του όσο και στον έλεγχο επί της Ενεργειακής Συμμετοχών και της ΔΕΣ ΑΔΜΗΕ.

Το άρθρο 142 του νόμου 4389/2016 προβλέπει επίσης ότι τον έλεγχο του ΑΔΜΗΕ και της ΔΕΗ ασκούν διάφοροι δημόσιοι οργανισμοί. Η Ελληνική Δημοκρατία κατέχει πλειοψηφική συμμετοχή στη ΔΕΗ και εκπροσωπείται στις συνεδριάσεις γενικής συνέλευσης της ΔΕΗ από τον υπουργό Οικονομικών. Στην περίπτωση της ΔΕΣ ΑΔΜΗΕ, αρμόδιος δημόσιος οργανισμός είναι το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

⁴ Memorandum of Understanding between the European Commission Acting on Behalf of the European Stability Mechanism and the Hellenic Republic and the Bank of Greece («Μνημόνιο συνεννόησης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία ενεργεί εξ ονόματος του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας, της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας της Ελλάδος») https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/01_mou_20150811_en.pdf. Βλ. τμήμα 4.3. αυτού: «Έως τον Οκτώβριο του 2015, οι αρχές: α) θα λάβουν μη αναστρέψιμα μέτρα (συμπεριλαμβανομένης της ανακοίνωσης της ημερομηνίας για την υποβολή δεσμευτικών προσφορών) για την ιδιωτικοποίηση της επιχείρησης μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, ΑΔΜΗΕ, εκτός εάν προταθεί εναλλακτικό σχέδιο, με ισοδύναμα αποτελέσματα όσον αφορά τον ανταγωνισμό και τις προοπτικές επενδύσεων, σύμφωνα με τις βέλτιστες ευρωπαϊκές πρακτικές και σε συμφωνία με τους θεσμούς για την επίτευξη πλήρους ιδιοκτησιακού διαχωρισμού από τη ΔΕΗ (βασικό παραδοτέο)».

Ωστόσο, όπως επισημαίνεται στην απόφαση της ΡΑΕ, σύμφωνα με το οικείο ελληνικό δίκαιο, για την έγκριση του καταστατικού της ΔΕΣ ΑΔΜΗΕ απαιτείται κοινή υπουργική απόφαση του υπουργού Οικονομικών και του υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και, σύμφωνα με το καταστατικό του ΑΔΜΗΕ, οι ίδιες εξουσίες συναπόφασης ισχύουν για τον διορισμό και την παύση του προέδρου, του διευθύνοντος συμβούλου και των λοιπών μελών του διοικητικού συμβουλίου.

Ως εκ τούτου, η ΡΑΕ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι προκειμένου να επιτυγχάνεται συμμόρφωση προς το άρθρο 9 παράγραφος 6 της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας, ο ΑΔΜΗΕ και η ΔΕΗ θα πρέπει να ελέγχονται από δυο φορείς του Δημοσίου, όχι μόνο de jure αλλά και de facto.

Όσον αφορά τον στρατηγικό επενδυτή, την SGEL, η οποία ανήκει στην SGID, η ΡΑΕ περιγράφει την εταιρική δομή και τη συμμετοχή της, άμεση και έμμεση μέσω των μετόχων της, σε διάφορες δραστηριότητες στα πεδία της ηλεκτρικής ενέργειας ή του φυσικού αερίου στην Ένωση και την Ελλάδα.

Η ΡΑΕ καταλήγει στην απόφαση να πιστοποιήσει προκαταρκτικά τον ΑΔΜΗΕ ως ΔΣΜ λαμβάνοντας υπόψη τα σημεία που αναφέρονται στην απόφασή της προκειμένου ο ΑΔΜΗΕ να συμμορφωθεί, de jure και de facto, με τα άρθρα 9 και 11 της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας, επισημαίνοντας κυρίως ότι:

i) πρώτον, ο ΑΔΜΗΕ θα πρέπει να ελέγχεται από φορέα της Ελληνικής Δημοκρατίας διαφορετικό από εκείνο που ασκεί έλεγχο σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα παραγωγής και προμήθειας,

ii) δεύτερον, ενδέχεται να απαιτηθεί η λήψη επιπρόσθετων μέτρων έως ότου η ΡΑΕ εκδώσει την τελική απόφασή της, ώστε να κατοχυρώνεται η ασφάλεια του εφοδιασμού σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο, και

iii) τέλος, θα πρέπει να προβλέπονται αντίστοιχα μέτρα για την παρακολούθηση και τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας του στρατηγικού επενδυτή από φορείς που ασκούν έλεγχο σε επιχειρήσεις εμπλεκόμενες στην παραγωγή και/ή την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, όπως περιγράφεται στην προκαταρκτική απόφαση.

III. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Βάσει της παρούσας κοινοποίησης, η Επιτροπή έχει τις ακόλουθες παρατηρήσεις σχετικά με το σχέδιο απόφασης.

1. Επιλογή του προτύπου ΔΣΜ

Στο άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο α) της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας προσδιορίζεται ότι, στο πρότυπο του διαχωρισμού της ιδιοκτησίας, κάθε επιχείρηση που έχει στην ιδιοκτησία της σύστημα μεταφοράς ενεργεί ως διαχειριστής συστήματος μεταφοράς.

Η ΡΑΕ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ο ΑΔΜΗΕ, που πιστοποιήθηκε ως ΑΔΜ στις 5 Δεκεμβρίου 2012, έχει στην ιδιοκτησία του και διαχειρίζεται το σύστημα μεταφοράς στην Ελλάδα βάσει της ελληνικής νομοθεσίας και του καταστατικού του.

Η Επιτροπή συμφωνεί εν προκειμένω με τη ΡΑΕ ότι η επιλογή του προτύπου του διαχωρισμού της ιδιοκτησίας είναι νόμιμη. Η Επιτροπή σημειώνει επίσης ότι η εφαρμογή του προτύπου του διαχωρισμού της ιδιοκτησίας βασίζεται στις δεσμεύσεις της Ελληνικής Δημοκρατίας ενώπιον των θεσμικών οργάνων στο μνημόνιο συνεννόησης της 19ης Αυγούστου 2015.

2. Άσκηση ελέγχου και δικαιωμάτων επί του ΑΔΜΗΕ

Το άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο i) της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας προβλέπει ότι το ίδιο ή τα ίδια πρόσωπα δεν δικαιούνται να ασκούν άμεσα ή έμμεσα έλεγχο επί επιχειρήσεως που εκτελεί οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας και να ασκούν άμεσα ή έμμεσα έλεγχο ή να ασκούν οποιοδήποτε δικαίωμα σε διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή σε σύστημα μεταφοράς. Το άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο ii) της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας προβλέπει ότι το ίδιο ή τα ίδια πρόσωπα δεν δικαιούνται να ασκούν άμεσα ή έμμεσα έλεγχο σε διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή σε σύστημα μεταφοράς και να ασκούν άμεσα ή έμμεσα έλεγχο ή να ασκούν οποιοδήποτε δικαίωμα σε επιχείρηση που εκτελεί οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας.

Έλεγχος από τον πλειοψηφούντα μέτοχο

Όπως προαναφέρεται, η Ελληνική Δημοκρατία είναι ο πλειοψηφών μέτοχος του ΑΔΜΗΕ, καθώς κατέχει άνω του 51 % των μετοχών αυτού μέσω άμεσων και έμμεσων συμμετοχών στην Ενεργειακή Συμμετοχών και τη ΔΕΣ ΑΔΜΗΕ. Επίσης, η Ελληνική Δημοκρατία έχει το δικαίωμα να διορίζει τα πέντε από τα εννέα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του ΑΔΜΗΕ, περιλαμβανομένου του διευθύνοντα συμβούλου του. Η Ελληνική Δημοκρατία, λόγω της αποφασιστικής επιρροής που διαθέτει επί του ΑΔΜΗΕ χάρη στα εν λόγω δικαιώματα, μπορεί να θεωρηθεί ότι ασκεί τουλάχιστον κοινό έλεγχο επί του ΑΔΜΗΕ (βλ. επίσης σημείο 5).

Μεταξύ των μετόχων του ΑΔΜΗΕ, η Ενεργειακή Συμμετοχών κατέχει το 51 % των μετοχών του. Οι μετοχές της Ενεργειακής Συμμετοχών ανήκουν στην Ελληνική Δημοκρατία άμεσα (34,12 %) και έμμεσα μέσω του Ταμείου Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου⁵ (στο εξής: «ΤΑΙΠΕΔ») (17 %), καθώς και σε άλλους μετόχους (48,88 %). Αυτή η συμμετοχή στο 48,88 % των μετοχών της Ενεργειακής Συμμετοχών θα μεταβιβαστεί στους δημόσιους επενδυτές της ΔΕΗ σε αναλογία προς το ποσοστό συμμετοχής τους στη ΔΕΗ.

Από το σχέδιο απόφασης της ΡΑΕ προκύπτει ότι η Ελληνική Δημοκρατία έχει επίσης άμεση συμμετοχή ύψους 34,12 % στη ΔΕΗ, που είναι ο κύριος παραγωγός ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα. Το ΤΑΙΠΕΔ κατέχει επίσης το 17 % των μετοχών της ΔΕΗ.

Η ΡΑΕ αναλύει έως έναν βαθμό κατά πόσο η ως άνω δομή είναι συμβατή με το άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο i) της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας. Λαμβάνοντας υπόψη τα γεγονότα που παρουσίασε η ΡΑΕ, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι η δομή της Ενεργειακής Συμμετοχών, όπως παρουσιάζεται στο σχέδιο απόφασης της ΡΑΕ, δεν συμμορφώνεται προς το άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο i), δεδομένου ότι το ΤΑΙΠΕΔ διατηρεί ταυτόχρονα συμμετοχές (μέσω της Ενεργειακής Συμμετοχών) στον ΑΔΜΗΕ και στη ΔΕΗ.

Εντούτοις, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, σύμφωνα με τον πρόσφατα εκδοθέντα ελληνικό νόμο 4467/2017⁶ για την τροποποίηση του νόμου 4389/2016, οι μετοχές του ΤΑΙΠΕΔ στην Ενεργειακή Συμμετοχών (καθώς και εκείνες της Ελληνικής Δημοκρατίας) πρόκειται να μεταβιβαστούν στη ΔΕΣ ΑΔΜΗΕ. Ωστόσο, η Επιτροπή καλεί τη ΡΑΕ να αξιολογήσει στην τελική απόφασή της κατά πόσο η μεταβίβαση των εν λόγω μετοχών, όπως προβλέπεται στον νόμο 4467/2017, συμμορφώνεται προς το άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο i) της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας.

Δικαιώματα δημόσιων επενδυτών

⁵ Σύμφωνα με τον νόμο 3986/2011, το Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ) αξιοποιεί την ιδιωτική περιουσία του Δημοσίου, που του έχει ανατεθεί, σύμφωνα με τις διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας και τη μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική στρατηγική.

⁶ Νόμος υπ' αριθ. 4467 ΦΕΚ 56 - 13.04.2017, Τροποποιήσεις Διατάξεων της Δασικής Νομοθεσίας και άλλες Διατάξεις (άρθρο 14).

Επιπλέον, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η ΡΑΕ δεν έχει αξιολογήσει στην προκαταρκτική απόφασή της σχετικά με την πιστοποίηση τον βαθμό στον οποίο τα δικαιώματα των υπόλοιπων μετόχων της Ενεργειακής Συμμετοχών (48,88 %) είναι συμβατά προς τις απαιτήσεις του άρθρου 9 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο i), δεδομένου ότι οι εν λόγω μέτοχοι έχουν επίσης συμμετοχή στη ΔΕΗ ίση με τη συμμετοχή τους στον ΑΔΜΗΕ. Παρά το γεγονός ότι οι εν λόγω μειοψηφούντες μέτοχοι δεν ασκούν έλεγχο επί του ΑΔΜΗΕ, έχουν το δικαίωμα να ψηφίζουν και να προτείνουν την εκλογή μελών του συμβουλίου στην Ενεργειακή Συμμετοχών. Η Επιτροπή καλεί τη ΡΑΕ, προτού λάβει την τελική απόφασή της, να αναλύσει κατά πόσο οι εν λόγω μειοψηφούντες μέτοχοι διατηρούν δικαιώματα και δύνανται να ασκούν δικαιώματα που είναι ασύμβατα με τις διατάξεις του άρθρου 9 παράγραφος 1 στοιχεία β) και γ) της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας (λ.χ. δικαιώματα ψήφου, διορισμός μελών του εποπτικού συμβουλίου, του Διοικητικού Συμβουλίου ή οργάνων που εκπροσωπούν νόμιμα τον ΑΔΜΗΕ) ή οι μετοχές τους συνδέονται με αμιγώς παθητικά χρηματοοικονομικά δικαιώματα⁷. Σε περίπτωση που υπάρχει τέτοια σύγκρουση, η ΡΑΕ θα πρέπει να απαιτήσει μέτρα ώστε να διασφαλιστεί ότι δεν θα υφίστανται τέτοια δικαιώματα όταν ο ΑΔΜΗΕ πιστοποιηθεί ως ΔΣΜ σύμφωνα με το άρθρο 9 της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας, ώστε να εξαλειφθεί το κίνητρο ενός μετόχου να επηρεάζει τη λήψη αποφάσεων στον ΑΔΜΗΕ με σκοπό να ευνοηθούν τα συμφέροντά του όσον αφορά την παραγωγή και/ή την προμήθεια εις βάρος άλλων χρηστών του δικτύου⁸.

Στα μέτρα αυτά θα μπορούσε να περιλαμβάνεται η εισαγωγή επιπρόσθετων ρητρών στη συμφωνία των μετόχων και στο καταστατικό των ΑΔΜΗΕ/Ενεργειακής Συμμετοχών, ώστε να προβλέπεται ότι οι δημόσιοι επενδυτές που κατέχουν μερίδια στην Ενεργειακή Συμμετοχών και ασκούν έλεγχο ή δικαιώματα επί επιχείρησης η οποία δραστηριοποιείται είτε στην παραγωγή είτε στην προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας θα αποκλείονται από την άσκηση του δικαιώματος ψήφου, περιλαμβανομένης της αρμοδιότητας διορισμού μελών στο εποπτικό συμβούλιο, στη διεύθυνση ή σε άλλα όργανα εκπροσώπησης του ΑΔΜΗΕ.

Το ζήτημα της συμμόρφωσης των άμεσων και έμμεσων συμμετοχών της Ελληνικής Δημοκρατίας στον ΑΔΜΗΕ και τη ΔΕΗ, αντίστοιχα, με το άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο i) σε συνδυασμό με το άρθρο 9 παράγραφος 6 της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας αναλύεται στο σημείο 4.

Στρατηγικός επενδυτής

Μεταξύ των μετόχων του ΑΔΜΗΕ, η SGEL (24 %) ελέγχεται από την SGID, την SGCC και, τελικώς, από τη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας. Σύμφωνα με το σχέδιο απόφασης της ΡΑΕ, τόσο η SGID όσο και η SGCC δραστηριοποιούνται στην παραγωγή ή την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σε εδάφη εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, ήτοι στη Βραζιλία και την Κίνα. Η ΡΑΕ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, καθώς οι εν λόγω δραστηριότητες διενεργούνται σε εδάφη που δεν έχουν άμεση ή έμμεση γεωγραφική σύνδεση με το ελληνικό δίκτυο, οι εν λόγω συμμετοχές σε δραστηριότητες παραγωγής/προμήθειας δεν παρέχουν κίνητρο στις SGEL/SGID να αξιοποιήσουν την επιρροή τους επί του ΑΔΜΗΕ κατά τρόπο ώστε να ευνοήσουν τα συμφέροντά τους στις προαναφερθείσες δραστηριότητες.

⁷ Κωδικοποιημένη ανακοίνωση για θέματα δικαιοδοσίας βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (2008/C 95/01), παράγραφοι 65 - 80.

⁸ Η πρακτική της Επιτροπής στην αξιολόγηση της ύπαρξης σύγκρουσης συμφερόντων, μεταξύ άλλων στην περίπτωση χρηματοοικονομικών επενδύσεων, περιγράφεται στο: Commission Staff Working Document on Ownership unbundling (Εγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής για τον διαχωρισμό της ιδιοκτησίας), 8 Μαΐου 2013, SWD(2013) 177 final, σ. 3.

Συνεπώς, η ΡΑΕ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει κίνδυνος σύγκρουσης συμφερόντων ή επιρροής στις αποφάσεις του ΔΣΜ και ότι υπάρχει συμμόρφωση προς το άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο i) της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας.

Ωστόσο, η ΡΑΕ αναφέρθηκε επίσης στο μνημόνιο συνεργασίας που υπεγράφη μεταξύ της ΔΕΗ και κινεζικής εταιρείας, ήτοι της China Machinery Engineering Corporation (CMEC), η οποία ελέγχεται από τη Sinomach, εταιρεία επίσης ελεγχόμενη από την κυβέρνηση της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας. Το εν λόγω μνημόνιο συνεργασίας σχετίζεται με την κατασκευή μονάδας ηλεκτροπαραγωγής με λιγνίτη στην Ελλάδα και στη δημιουργία κοινοπραξίας μεταξύ των δύο εταιρειών και των ιδιοκτητών των λιγνιτωρυχείων λιγνίτη τα οποία θα τροφοδοτούν τη μονάδα ηλεκτροπαραγωγής. Η ΡΑΕ υπογραμμίζει ότι κατά την υλοποίηση του εν λόγω έργου θα πρέπει να λάβει αποδείξεις σχετικά με την ανεξαρτησία της SGID από τη CMEC, δεδομένου ότι αμφότερες οι εταιρείες ελέγχονται έμμεσα από την κυβέρνηση της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας.

Επιπροσθέτως, η ΡΑΕ ζήτησε να ενημερώνεται σχετικά με τυχόν μελλοντικές εξαγορές ελεγχουσών συμμετοχών από τη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας σε επιχειρήσεις δραστηριοποιούμενες στην παραγωγή και την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου εντός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.

Η Επιτροπή επισημαίνει επίσης ότι οι περιορισμοί στις δραστηριότητες παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σύμφωνα με το άρθρο 9 της οδηγίας για το φυσικό αέριο δεν περιορίζονται γεωγραφικά στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, η Επιτροπή συμφωνεί εν προκειμένω με τη ΡΑΕ ότι, στον βαθμό που η SGID και οι ιδιοκτήτες της δραστηριοποιούνται στον τομέα της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου εκτός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, τούτο δεν οδηγεί σε κίνδυνο μεροληπτικής συμπεριφοράς μέσω προνομιούχου πρόσβασης σε υπηρεσίες μεταφοράς για συνδεδεμένες εταιρείες εις βάρος άλλων χρηστών του δικτύου.

Ωστόσο, η Επιτροπή συμφωνεί με τη ΡΑΕ ότι είναι μείζονος σημασίας η γνώση και ανάλυση τυχόν νέων συμμετοχών της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας ή των κρατικών εταιρειών της σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή και προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου εντός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.

Όσον αφορά τη δυνητική σύγκρουση που θα μπορούσε να προκύψει αναφορικά με τις δραστηριότητες της CMEC στην Ελλάδα, η Επιτροπή συμφωνεί ότι δεν προκύπτουν ανησυχίες στο πλαίσιο της τρέχουσας διαδικασίας πιστοποίησης ως προς την ανεξαρτησία της SGID από τη CMEC, καθώς το κοινό έργο της ΔΕΗ και της CMEC δεν έχει ακόμη υλοποιηθεί. Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι επαφίεται στη ΡΑΕ να παρακολουθεί κατά πόσο οι περιστάσεις στις οποίες βασίζεται η αξιολόγηση παραμένουν αμετάβλητες. Σε περίπτωση μεταβολής, η Επιτροπή καλεί τη ΡΑΕ να επαναξιολογήσει τις απαιτήσεις πιστοποίησης και να λάβει συγκεκριμένα μέτρα με σκοπό την αποφυγή τυχόν σύγκρουσης συμφερόντων και τη συμμόρφωση προς το άρθρο 9 της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας.

3. Σύνθεση του συμβουλίου

Σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο δ) της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας, το ίδιο πρόσωπο απαγορεύεται να είναι μέλος του εποπτικού συμβουλίου, του διοικητικού συμβουλίου ή των οργάνων που εκπροσωπούν νόμιμα την επιχείρηση, τόσο σε επιχείρηση που ασκεί οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας όσο και σε διαχειριστή δικτύου μεταφοράς ή σε δίκτυο μεταφοράς.

Η ΡΑΕ αναφέρει ότι, βάσει των πληροφοριών που παρέχονται στο σχέδιο καταστατικού του ΑΔΜΗΕ, τα τρέχοντα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του ΑΔΜΗΕ δεν κατέχουν θέσεις σε όργανα που εκπροσωπούν νόμιμα επιχειρήσεις που ασκούν οποιαδήποτε από τις

δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας. Ωστόσο, δεν είναι σαφές κατά πόσο τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου έχουν προσκομίσει στη ΡΑΕ τις αντίστοιχες υπεύθυνες δηλώσεις. Η ΡΑΕ θα πρέπει να διασφαλίζει την προσκόμιση των εν λόγω δηλώσεων πριν από τη λήψη της τελικής απόφασής της.

Επίσης, η Επιτροπή καλεί τη ΡΑΕ να διενεργήσει την ίδια ανάλυση αναφορικά με τα μέλη του εποπτικού συμβουλίου του ΑΔΜΗΕ ή οποιωνδήποτε άλλων οργάνων που εκπροσωπούν νόμιμα τον ΑΔΜΗΕ, ώστε να διασφαλίζεται η απόλυτη συμμόρφωση με το άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο δ) της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας.

4. Διαχωρισμός στο πλαίσιο του κράτους

Το άρθρο 9 παράγραφος 6 της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας παρέχει τη δυνατότητα, στο πλαίσιο του προτύπου του διαχωρισμού της ιδιοκτησίας, το κράτος να ελέγχει της δραστηριότητες μεταφοράς, παραγωγής και προμήθειας, υπό την προϋπόθεση ότι οι αντίστοιχες δραστηριότητες ασκούνται από χωριστούς δημόσιους φορείς. Συνεπώς, για τον σκοπό των κανόνων περί διαχωρισμού της ιδιοκτησίας, δύο χωριστοί δημόσιοι φορείς θα πρέπει να θεωρούνται ως δύο διακριτά πρόσωπα και θα πρέπει να δύνανται να ελέγχουν τις δραστηριότητες τόσο της παραγωγής και προμήθειας όσο και της μεταφοράς, υπό την προϋπόθεση ότι είναι δυνατό να αποδειχθεί πως δεν βρίσκονται υπό την κοινή επιρροή άλλου δημόσιου φορέα κατά παράβαση των κανόνων περί διαχωρισμού της ιδιοκτησίας. Οι οικείοι δημόσιοι φορείς πρέπει να είναι πραγματικά χωριστοί. Στις περιπτώσεις αυτές, θα πρέπει να αποδεικνύεται ότι οι απαιτήσεις ιδιοκτησιακού διαχωρισμού του άρθρου 9 της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας κατοχυρώνονται στο εθνικό δίκαιο και τηρούνται δεόντως⁹.

Όπως επισημαίνεται στην απόφαση της ΡΑΕ, σύμφωνα με το οικείο ελληνικό δίκαιο, για την έγκριση του καταστατικού της ΔΕΣ ΑΔΜΗΕ απαιτείται κοινή υπουργική απόφαση του υπουργού Οικονομικών και του υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και, σύμφωνα με το σχέδιο καταστατικού του ΑΔΜΗΕ, παρόμοια κοινή απόφαση απαιτείται για τον διορισμό και την παύση του προέδρου του, του διευθύνοντος συμβούλου και των λοιπών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.

Η Ελληνική Δημοκρατία κατέχει πλειοψηφική συμμετοχή στη ΔΕΗ (καθώς κατέχει άμεσα ποσοστό 34,12 % των μετοχών και ποσοστό 17 % μέσω του ΤΑΙΠΕΔ) και εκπροσωπείται στις συνεδριάσεις της Γενικής Συνέλευσης της ΔΕΗ από τον υπουργό Οικονομικών. Ως εκ τούτου, η ΡΑΕ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, προκειμένου να επιτυγχάνεται συμμόρφωση προς το άρθρο 9 παράγραφος 6 της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας, ο ΑΔΜΗΕ και η ΔΕΗ θα πρέπει να ελέγχονται από δυο διαφορετικούς φορείς του Δημοσίου, όχι μόνο de jure αλλά και de facto.

Η Επιτροπή συμφωνεί με τη ΡΑΕ ως προς το ότι ο διαχωρισμός του ελέγχου επί δραστηριοτήτων αφενός παραγωγής και προμήθειας και αφετέρου μεταφοράς εντός της Ελληνικής Δημοκρατίας είναι απαραίτητος προκειμένου να υπάρξει συμμόρφωση προς το άρθρο 9 παράγραφος 6 της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας. Εκτός από τις ανησυχίες που εκφράζονται σε σχέση με τις μετοχές που κατέχει το ΤΑΙΠΕΔ και τη συμμόρφωση προς το άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο i) της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας, η άμεση συμμετοχή της Ελληνικής Δημοκρατίας στον ΑΔΜΗΕ μέσω της Ενεργειακής Συμμετοχών εγείρει ανησυχίες αναφορικά με τη συμμόρφωση προς το άρθρο 9 παράγραφος 6 της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας.

Ωστόσο, η Επιτροπή επισημαίνει ότι ο πρόσφατα ψηφισθείς νόμος 4467/2017 για την τροποποίηση των διατάξεων του νόμου 4389/2016 ορίζει ότι έλεγχο επί του ΑΔΜΗΕ θα

⁹ The Unbundling regime (Το καθεστώς διαχωρισμού), έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, 22 Ιανουαρίου 2010, σ. 10.

ασκεί φορέας του Δημοσίου διαφορετικός από τον φορέα του Δημοσίου που ασκεί έλεγχο επί επιχειρήσεων δραστηριοποιούμενων στην παραγωγή ή την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου. Ο ίδιος νόμος προβλέπει ότι οι μετοχές της Ελληνικής Δημοκρατίας (34,12 %) και του ΤΑΙΠΕΔ (17 %) στην Ενεργειακή Συμμετοχών μεταβιβάζονται στη ΔΕΣ ΑΔΜΗΕ, δηλαδή η ΔΕΣ ΑΔΜΗΕ θα κατέχει την πλειοψηφία των μετοχών της Ενεργειακής Συμμετοχών. Επιπλέον, η Ελληνική Δημοκρατία ως μέτοχος του ΑΔΜΗΕ θα εκπροσωπείται μέσω του υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας ή νομικού εκπροσώπου.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή καλεί τη ΡΑΕ να επαναξιολογήσει στην τελική απόφασή της κατά πόσο, δυνάμει των τροποποιημένων εθνικών κανόνων, διασφαλίζεται πλήρως η συμμόρφωση προς το άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο i) σε συνδυασμό με το άρθρο 9 παράγραφος 6 της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας. Στην αξιολόγηση θα πρέπει να περιλαμβάνονται οποιεσδήποτε αλλαγές είναι απαραίτητες αναφορικά με τις απαιτήσεις κοινής υπουργικής απόφασης του υπουργού Οικονομικών και του υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας για την έγκριση του καταστατικού της ΔΕΣ ΑΔΜΗΕ και για τον διορισμό και την παύση του προέδρου, του διευθύνοντος συμβούλου και των υπόλοιπων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου του ΑΔΜΗΕ.

Θα πρέπει επίσης να αξιολογείται ο ρόλος του πρωθυπουργού της Ελλάδας και, συγκεκριμένα, κατά πόσο ο πρωθυπουργός θα δύναται να ασκεί επιρροή σε διάφορους υπουργούς (μεταξύ αυτών, στον υπουργό Οικονομικών και τον υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας) και/ή να εκδίδει εντολές ή οδηγίες όσον αφορά τις αρμοδιότητες υπουργών στη μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας.

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή συνιστά στη ΡΑΕ να θέσει ως προϋπόθεση για την πιστοποίηση του ΑΔΜΗΕ την πραγματοποίηση οποιωνδήποτε αλλαγών είναι αναγκαίες ώστε να διασφαλίζεται η de jure και de facto συμμόρφωση προς το άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο i) σε συνδυασμό με το άρθρο 9 παράγραφος 6 της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας.

5. Εφαρμογή του άρθρου 11 – Πιστοποίηση σε σχέση με τρίτες χώρες

Στο άρθρο 11 της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας προσδιορίζεται ότι όταν υποβάλλεται αίτημα πιστοποίησης από ΔΣΜ που τελεί υπό τον έλεγχο προσώπου από τρίτη χώρα, η ρυθμιστική αρχή αρνείται την πιστοποίηση αν δεν έχει αποδειχτεί ότι η εν προκειμένω οντότητα συμμορφώνεται προς τις απαιτήσεις του άρθρου 9, και ότι η χορήγηση της πιστοποίησης αυτής δεν θα θέσει σε κίνδυνο την ασφάλεια του εφοδιασμού του κράτους μέλους και της Κοινότητας. Κατά την εξέταση του θέματος αυτού, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τρεις σχετικές πτυχές. Πρώτον, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις της Κοινότητας έναντι της τρίτης χώρας που απορρέουν από το διεθνές δίκαιο, συμπεριλαμβανομένων τυχόν συμφωνιών που έχουν συναφθεί με μία ή περισσότερες τρίτες χώρες, με την Κοινότητα μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, στις οποίες διαλαμβάνονται τα ζητήματα της ασφάλειας του εφοδιασμού. Δεύτερον, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των κρατών μελών έναντι της εν λόγω τρίτης χώρας, που απορρέουν δυνάμει συμφωνιών που έχουν συνάψει με τη χώρα αυτή, υπό την προϋπόθεση ότι οι συμφωνίες αυτές συνάδουν με την κοινοτική νομοθεσία. Τρίτον, άλλα συγκεκριμένα στοιχεία και περιστάσεις που αφορούν την υπόθεση και την οικεία τρίτη χώρα.

Άσκηση ελέγχου από την SGID/SGEL

Το άρθρο 11 της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας εφαρμόζεται μόνο όταν ένας ΔΣΜ τελεί υπό τον έλεγχο προσώπου από τρίτη χώρα. Η ΡΑΕ δεν αξιολογεί ενδελεχώς αν πράγματι ασκείται τουλάχιστον κοινός έλεγχος από πρόσωπο από τρίτη χώρα, ήτοι κατά πόσο η SGEL/SGID ασκεί αποφασιστική επιρροή επί του ΑΔΜΗΕ από κοινού με την Ελληνική

Δημοκρατία. Εντούτοις, βάσει των γεγονότων που παρουσιάζονται στο σχέδιο απόφασης και στις πληροφορίες που επισυνάπτονται σε αυτό σε σχέση με τη συμφωνία μετόχων που συνήφθη μεταξύ του στρατηγικού μετόχου και των υπόλοιπων μετόχων, η Επιτροπή επισημαίνει ότι ο στρατηγικός επενδυτής, αν και κατέχει μειοψηφικό μερίδιο, διαθέτει αρκετά αποφασιστικά δικαιώματα, μεταξύ άλλων το δικαίωμα αρνησικυρίας στον διορισμό του διευθύνοντος συμβούλου και το δικαίωμα διορισμού τριών εκ των εννέα μελών του Διοικητικού Συμβουλίου του ΑΔΜΗΕ. Επιπροσθέτως, ορισμένες ενέργειες, όπως η έγκριση επιχειρηματικού σχεδίου και/ή ο ετήσιος προϋπολογισμός, περιλαμβανομένων επικαιροποιήσεων, τροποποιήσεων, μεταβολών, καθώς και οποιαδήποτε τυπική απόκλιση από το επιχειρηματικό σχέδιο και/ή τον ετήσιο προϋπολογισμό, είναι εφικτές μόνο εφόσον συναινεί τουλάχιστον ένα εκ των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου που έχει διοριστεί από τον στρατηγικό επενδυτή. Το ίδιο ισχύει για την έγκριση του δεκαετούς προγράμματος ανάπτυξης του δικτύου που πρόκειται να υποβληθεί για δημόσια διαβούλευση και στη ΡΑΕ.

Από την οδηγία περί ηλεκτρικής ενέργειας¹⁰ και από την ερμηνευτική σημείωση της Επιτροπής σχετικά με το καθεστώς διαχωρισμού της τρίτης δέσμης μέτρων για την ενέργεια¹¹ προκύπτει ότι η έννοια του ελέγχου πρέπει να ερμηνεύεται και να αξιολογείται σύμφωνα με τον κανονισμό συγκεντρώσεων και ιδίως την ανακοίνωση για θέματα δικαιοδοσίας¹², από την οποία έπεται ότι στην παρούσα περίπτωση η Ελληνική Δημοκρατία και η SGEL/SGID ασκούν από κοινού έλεγχο επί του ΑΔΜΗΕ. Κοινός έλεγχος υφίσταται όταν δύο ή περισσότερες επιχειρήσεις ή πρόσωπα έχουν τη δυνατότητα να ασκούν αποφασιστική επιρροή σε μια άλλη επιχείρηση. Ως αποφασιστική επιρροή με την έννοια αυτή νοείται, κατά κανόνα, η εξουσία αναστολής ενεργειών που καθορίζουν την εμπορική στρατηγική συμπεριφορά μιας επιχείρησης. Ο κοινός έλεγχος χαρακτηρίζεται από τη δυνατότητα δημιουργίας αδιεξόδου, λόγω της εξουσίας ενός ή περισσότερων μητρικών επιχειρήσεων να απορρίπτουν τις προτεινόμενες στρατηγικές αποφάσεις, με αποτέλεσμα τα μέρη να πρέπει να συνεργασθούν ώστε να καταλήξουν σε μια από κοινού συνεννόηση για τον καθορισμό της εμπορικής πολιτικής της κοινής τους επιχείρησης¹³.

Αξιολόγηση

Στο σχέδιο απόφασης, η ΡΑΕ αξιολόγησε τη συμμόρφωση προς το άρθρο 11 της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας. Πρώτον, η ΡΑΕ αναφέρθηκε στο υφιστάμενο πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ της Ένωσης και της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας στο πεδίο της ενέργειας. Δεύτερον, αξιολόγησε τις ανησυχίες περί ασφάλειας του εφοδιασμού όσον αφορά τη διατήρηση και την ανάπτυξη του ελληνικού δικτύου και τα δικαιώματα του ACER από την άποψη αυτή, και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν φαίνεται να υφίσταται απειλή για την ασφάλεια του εφοδιασμού για τους εξής λόγους:

- (a) η ΡΑΕ αξιολογεί το δεκαετές πρόγραμμα ανάπτυξης του δικτύου, καθώς και τη συμμόρφωσή του προς το δεκαετές πρόγραμμα ανάπτυξης του δικτύου του ΕΔΔΣΜ ηλεκτρικής ενέργειας και είναι αρμόδια να λάβει οποιαδήποτε μέτρα προκειμένου να διασφαλίζει τη συμμόρφωση·
- (b) εν γένει, η ΡΑΕ δικαιούται να λάβει οποιοδήποτε αναγκαίο μέτρο, περιλαμβανομένης της επιβολής προστίμων, ώστε να διασφαλίζει την τήρηση των

¹⁰ Όσον αφορά την έννοια του «ελέγχου», η οδηγία περί ηλεκτρικής ενέργειας αναφέρεται (βλ. αιτιολογική σκέψη 13) στον κανονισμό του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 139/2004 σχετικά με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων, ΕΕ L 24 της 29.1.2004, σ. 1 (στο εξής «κανονισμός συγκεντρώσεων»). Συνεπώς, η έννοια αυτή θα πρέπει να ερμηνεύεται αναλόγως.

¹¹ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/2010_01_21_the_unbundling_regime.pdf.

¹² Κωδικοποιημένη ανακοίνωση για θέματα δικαιοδοσίας βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (2008/C 95/01).

¹³ *Ομοίως*, σκέψη 62.

υποχρεώσεων του ΑΔΜΗΕ οι οποίες κατοχυρώνονται στον ελληνικό νόμο για την ενέργεια 4001/2011 και σε συναφή νομοθεσία (λ.χ. τεχνικοί κώδικες για τη λειτουργία του δικτύου).

- (c) επιπροσθέτως, η Ελληνική Δημοκρατία υποχρεούται από την εθνική νομοθεσία να παραμείνει ο πλειοψηφικός μέτοχος του ΑΔΜΗΕ, γεγονός που αποκλείει την πιθανότητα πρόσωπα από τρίτες χώρες να αποκτήσουν τον αποκλειστικό έλεγχο του ΑΔΜΗΕ· και
- (d) τέλος, η Ελληνική Δημοκρατία έχει το δικαίωμα να διορίζει την πλειοψηφία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου του ΑΔΜΗΕ, ενώ ο στρατηγικός επενδυτής διορίζει μόλις τρία από τα εννέα μέλη. Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι το κύριο όργανο του ΑΔΜΗΕ το οποίο καθορίζει τη στρατηγική και πολιτική ανάπτυξη των στοιχείων ενεργητικού του ΑΔΜΗΕ και ειδικότερα τη συντήρηση και διαχείριση του συστήματος μεταφοράς και την κατάρτιση του δεκαετούς προγράμματος ανάπτυξης του δικτύου.

Η ΡΑΕ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι είναι μείζονος σημασίας να διασφαλιστεί ότι οι μετοχές του στρατηγικού επενδυτή δεν θα αυξηθούν σε βαθμό τέτοιο ώστε να δύναται να διορίζει την πλειοψηφία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου που είναι αρμόδιο να αποφασίζει, μεταξύ άλλων, σχετικά με το επιχειρηματικό σχέδιο και τον προϋπολογισμό του ΑΔΜΗΕ. Επιπροσθέτως, θα πρέπει να αποφευχθεί το ενδεχόμενο ο στρατηγικός επενδυτής να έχει το δικαίωμα να διορίζει όλα τα μέλη της αποκαλούμενης «στρατηγικής επιτροπής», η οποία επί του παρόντος απαρτίζεται από δύο μέλη διοριζόμενα από την Ενεργειακή Συμμετοχών και δύο από τον στρατηγικό επενδυτή. Η Επιτροπή σημειώνει ότι η ΡΑΕ δεν έχει αξιολογήσει εις βάθος τα δικαιώματα της στρατηγικής επιτροπής.

Επιπλέον, η Επιτροπή είναι της άποψης ότι στην τελική απόφαση της ΡΑΕ θα πρέπει να περιληφθεί τουλάχιστον αξιολόγηση με μεγαλύτερη ακρίβεια των ακόλουθων δυνητικών κινδύνων:

- (a) του κινδύνου κυβερνητικών πράξεων εκ μέρους της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας που καθιστούν αδύνατη ή δύσκολη (λόγου χάρη με την πρόκληση νομικής αβεβαιότητας ή σύγκρουσης νόμων μεταξύ της κινεζικής νομοθεσίας και της νομοθεσίας της ΕΕ) τη συμμόρφωση του ΑΔΜΗΕ ή της SGID προς το ενεργειακό δίκαιο της ΕΕ, άλλο συναφές δίκαιο της ΕΕ ή υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Συνθήκη, περιλαμβανομένης της άσκησης εξουσιών έρευνας και μέτρων επιβολής·
- (b) του κινδύνου η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας να μπορεί να ασκήσει τα δικαιώματα κυριότητας στην SGID και στη μητρική εταιρεία της με τρόπο που θα μπορούσε να αναγκάσει τον ΑΔΜΗΕ ή την SGID να ενεργήσουν παραβιάζοντας το ενεργειακό δίκαιο της ΕΕ, άλλο συναφές δίκαιο της ΕΕ ή υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Συνθήκη, περιλαμβανομένης της άσκησης εξουσιών έρευνας και μέτρων επιβολής·
- (c) του κινδύνου πράξεων εκ μέρους της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας, της SGID και/ή συνδεδεμένων με αυτές εταιρειών οι οποίες ενδέχεται άμεσα ή έμμεσα να επιβάλλουν κυρώσεις στη SGID ή τον ΑΔΜΗΕ για τη συμμόρφωση με το δίκαιο και τις πολιτικές της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά την ασφάλεια του εφοδιασμού.

Όσον αφορά τις ανησυχίες περί ασφάλειας του εφοδιασμού για την Ένωση, η ΡΑΕ παρουσίασε τη διασύνδεση μεταξύ της Ελλάδας και των γειτονικών κρατών μελών, ήτοι την Ιταλία και τη Βουλγαρία, καθώς και τις ροές μεταξύ των εν λόγω χωρών. Επεσήμανε ότι η δυναμικότητα διασύνδεσης και οι εξαγωγές από την Ελλάδα προς τα εν λόγω κράτη μέλη αντιστοιχούν σε περιορισμένο ποσοστό των αναγκών τους σε εισαγωγές. Επιπλέον, η ΡΑΕ αναφέρθηκε στη συμμετοχή της SGID/SGEL στην ιταλική Italian Cassa Depositi e Prestiti

reti S.p.S (CDP Reti), η οποία δεν οδηγεί στην άσκηση ελέγχου επί των διαχειριστών του ιταλικού συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου Terna και Snam. Επίσης, άλλες συμμετοχές της SGID στις ενεργειακές αγορές της Ένωσης, όπως στους διαχειριστές των πορτογαλικών συστημάτων μεταφοράς μέσω της REN SGPS, δεν εγείρουν ανησυχίες, καθώς οι εν λόγω αγορές δεν είναι άμεσα συνδεδεμένες με το ελληνικό δίκτυο.

Ως αποτέλεσμα της αξιολόγησής της, η ΡΑΕ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν φαίνεται η SGID να διαθέτει κίνητρα ώστε να ασκεί έλεγχο επί του ΑΔΜΗΕ με τρόπο που να θέτει σε κίνδυνο την ασφάλεια του εφοδιασμού της Ελλάδας και της Ένωσης, ιδίως δεδομένου ότι δεν υπάρχουν επιχειρήσεις ιδιοκτησίας της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας που να δραστηριοποιούνται στον τομέα της παραγωγής ή της προμήθειας στην Ελλάδα ή στην Ένωση σε βαθμό ή με τρόπο τέτοιο ώστε να δημιουργούνται κίνδυνοι για την ασφάλεια του εφοδιασμού.

Παρά το γεγονός ότι τα ως άνω επιχειρήματα μπορεί να μη διασφαλίζουν την αποφυγή δυνητικής επιρροής, η Επιτροπή συμφωνεί ότι αν η οικεία τρίτη χώρα δραστηριοποιείται στον τομέα της παραγωγής ή της προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας, αλλά μπορεί να αποκλειστεί με εύλογη βεβαιότητα το ενδεχόμενο η παραγόμενη ενέργεια να παρέχεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τότε είναι λιγότερο πιθανό η διαχείριση του ΔΣΜ που ελέγχεται από το πρόσωπο από τρίτη χώρα να αντιβαίνει στα συμφέροντα της ασφάλειας του εφοδιασμού της Ελλάδας ή της Ένωσης. Επί του παρόντος, η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας ως χώρα δεν διαθέτει ενεργειακές διασυνδέσεις που να επιτρέπουν την απευθείας μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου στην Ευρώπη. Ελλείψει εμπορικών δραστηριοτήτων ενεργειακού εφοδιασμού στην ΕΕ και/ή συμφερόντων στην παραγωγή ενέργειας στην ΕΕ, τα κίνητρα και οι ευκαιρίες για άσκηση επιρροής επί του ΑΔΜΗΕ εις βάρος της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού της ΕΕ είναι περιορισμένα και, συνεπώς, είναι απίθανο να εγερθούν, υπό τις παρούσες συνθήκες, ανησυχίες σχετικά με την ασφάλεια του εφοδιασμού υπό την έννοια του άρθρου 11 της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας.

Παρόλα αυτά, η Επιτροπή επισημαίνει εν προκειμένω ότι η SGID/SGEL διαθέτει εκτενή δικαιώματα συναπόφασης σε στρατηγικά ζητήματα του ΑΔΜΗΕ, όπως το στρατηγικό πρόγραμμα, ο ετήσιος προϋπολογισμός και τα επενδυτικά σχέδια της εταιρείας. Υπό αυτές τις συνθήκες, η Επιτροπή καλεί τη ΡΑΕ να αξιολογήσει σε ποιο βαθμό είναι σε θέση να διασφαλίζει τη συμμόρφωση με το ελληνικό και, κατά συνέπεια, το ενωσιακό δίκαιο ανά πάσα χρονική στιγμή. Επίσης, η Επιτροπή συμφωνεί ότι οι μελλοντικές εξελίξεις αναφορικά με τις δραστηριότητες της SGID, της μητρικής εταιρείας της και γενικά της κυβέρνησης της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας στην Ελλάδα και την Ευρώπη πρέπει να παρακολουθούνται ώστε να διασφαλίζεται ότι η αξιολόγηση της ασφάλειας του ανεφοδιασμού παραμένει αμετάβλητη.

Επιπλέον, η Επιτροπή υπογραμμίζει στο πλαίσιο αυτό τη σπουδαιότητα της ασφάλειας και της αξιοπιστίας των πληροφοριακών συστημάτων και δικτύων ανά την Ένωση, τα οποία είναι απαραίτητα για τις οικονομικές δραστηριότητες και, ειδικότερα, για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ενέργειας. Η ασφάλεια στον κυβερνοχώρο διαδραματίζει αυξανόμενο ρόλο στις οικονομικές δραστηριότητες, ιδιαίτερα δε στη διαχείριση δικτύων που είναι ουσιαστικής σημασίας για την παροχή ζωτικών υπηρεσιών σε πολίτες και επιχειρήσεις.

Για τον σκοπό αυτό, η οδηγία για την ασφάλεια συστημάτων δικτύου και πληροφοριών (οδηγία ΑΔΠ)¹⁴ προβλέπει μέτρα με στόχο την επίτευξη υψηλού κοινού επιπέδου ασφάλειας των δικτύων και των πληροφοριακών συστημάτων. Η οδηγία ΑΔΠ θεσπίζει απαιτήσεις

¹⁴ Οδηγία (ΕΕ) 2016/1148 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Ιουλίου 2016, σχετικά με μέτρα για υψηλό κοινό επίπεδο ασφάλειας συστημάτων δικτύου και πληροφοριών σε ολόκληρη την Ένωση, ΕΕ L 194 της 19.7.2016, σ. 1-30.

ασφάλειας και κοινοποίησης για τους καλούμενους «φορείς εκμετάλλευσης βασικών υπηρεσιών». Σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας ΑΔΠ, ο ΑΔΜΗΕ είναι πιθανό να θεωρηθεί ως τέτοιος φορέας εκμετάλλευσης βασικών υπηρεσιών και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να πληροί τις απαιτήσεις που καθορίζονται στην οδηγία ΑΔΠ, την οποία τα κράτη μέλη πρέπει να μεταφέρουν στο εθνικό τους δίκαιο έως τις 9 Μαΐου 2018.

Υπό το φως των απαιτήσεων που καθορίζει η οδηγία ΑΔΠ και εν γένει από την άποψη της απαίτησης για την τήρηση του απορρήτου των ευαίσθητων πληροφοριών, η Επιτροπή επισημαίνει ότι απαιτούνται εγγυήσεις προκειμένου να διασφαλίζεται ότι ο ΑΔΜΗΕ, καθώς και οι μέτοχοί του που ελέγχονται από πρόσωπο από τρίτη χώρα, συμμορφώνονται προς τις εν λόγω απαιτήσεις. Η ΡΑΕ επεσήμανε στο σχέδιο απόφασής της ότι έχει αξιολογήσει τα έγγραφα τεκμηρίωσης που υπέβαλε ο ΑΔΜΗΕ σε σχέση με τους βασικούς κανόνες λειτουργίας του ΑΔΜΗΕ και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν επαρκή εργαλεία ικανά να διασφαλίζουν την τήρηση του απορρήτου ευαίσθητων πληροφοριών. Η Επιτροπή συνιστά η ΡΑΕ να λάβει επίσης υπόψη στην τελική απόφασή της τις απαιτήσεις που ορίζονται στην οδηγία ΑΔΠ, και απαιτεί ο ΑΔΜΗΕ και οι μέτοχοί του που προέρχονται από τρίτη χώρα, ήδη πλέον, να προσδιορίσουν δεόντως δυνητικά συμβάντα στον κυβερνοχώρο που συνιστούν κίνδυνο και να δεσμευθούν για τη λήψη ενδεδειγμένων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων με σκοπό την πρόληψη και ελαχιστοποίηση των συμβάντων που επηρεάζουν την ασφάλεια των δικτύων στην Ελλάδα και την Ένωση.

6. Παρακολούθηση της συμμόρφωσης των κανόνων περί διαχωρισμού από τους μετόχους

Ο ΑΔΜΗΕ στο πλαίσιο της νέας δομής θα είναι εταιρεία εισηγμένη στην ελληνική χρηματιστηριακή αγορά. Η Ενεργειακή Συμμετοχών κατέχει ποσοστό 51 % του ΑΔΜΗΕ, ενώ ποσοστό 48,88 % της Ενεργειακής Συμμετοχών θα κατέχουν δημόσιοι επενδυτές σε αναλογία προς το ποσοστό συμμετοχής τους στη ΔΕΗ. Δεδομένου ότι οι μετοχές που κατέχονται από δημόσιους επενδυτές μπορούν να μεταβιβαστούν σε άλλους δημόσιους επενδυτές ή στην SGID/SGEL, θα πρέπει να καθοριστούν σαφείς μηχανισμοί που θα διασφαλίζουν τη συμμόρφωση προς τις διατάξεις περί διαχωρισμού της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας όπως αυτή μεταφέρεται στην ελληνική εθνική νομοθεσία.

Προκειμένου να επιτευχθεί συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις περί διαχωρισμού, η Επιτροπή θεωρεί ότι είναι αναγκαία τουλάχιστον η εισαγωγή μηχανισμών οι οποίοι να επιτρέπουν στη ΡΑΕ να παρακολουθεί τη συμμετοχική σύνθεση του ΑΔΜΗΕ σε τακτική βάση και να αποφασίζει εάν οι μέτοχοι πληρούν τις απαιτήσεις του άρθρου 9 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο i) της οδηγίας περί ηλεκτρικής ενέργειας. Η παραβίαση των κανόνων περί διαχωρισμού θεωρείται σοβαρή παράβαση και η ΡΑΕ θα πρέπει να διαθέτει την εξουσία να επιβάλλει αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις στα πρόσωπα που ευθύνονται για τέτοιες παραβιάσεις.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 2 και το άρθρο 11 παράγραφος 8 του κανονισμού περί ηλεκτρικής ενέργειας, η ΡΑΕ οφείλει, κατά τη λήψη της τελικής της απόφασης όσον αφορά την πιστοποίηση του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς, να λαμβάνει δεόντως υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής και να γνωστοποιεί την απόφαση αυτή στην Επιτροπή.

Η θέση της Επιτροπής σχετικά με την κοινοποιημένη απόφαση δεν προδικάζει οποιαδήποτε θέση μπορεί να λάβει έναντι εθνικών ρυθμιστικών αρχών σχετικά με τυχόν άλλα κοινοποιημένα σχέδια μέτρων που αφορούν πιστοποίηση, ή έναντι των εθνικών αρχών που είναι αρμόδιες για τη μεταφορά της νομοθεσίας της ΕΕ όσον αφορά τη συμβατότητα εθνικών μέτρων μεταφοράς με τη νομοθεσία της ΕΕ.

Η Επιτροπή θα δημοσιεύσει το παρόν έγγραφο στον δικτυακό της τόπο. Η Επιτροπή δεν θεωρεί εμπιστευτικές τις πληροφορίες που περιέχονται σε αυτό. Η ΡΑΕ καλείται να ενημερώσει την Επιτροπή, εντός πέντε εργάσιμων ημερών από την παραλαβή του, κατά πόσον θεωρεί ότι, σύμφωνα με τους κοινοτικούς και εθνικούς κανόνες περί επιχειρηματικού απορρήτου, το παρόν έγγραφο περιέχει εμπιστευτικές πληροφορίες που επιθυμεί να απαλειφθούν πριν από την εν λόγω δημοσίευση. Κάθε ανάλογο αίτημα πρέπει να είναι αιτιολογημένο.

Βρυξέλλες, 24.5.2017

Για την Επιτροπή
Miguel ARIAS CAÑETE
Μέλος της Επιτροπής

